

Recenzja

pracy doktorskiej mgr Aleksandry Besz na temat:

Analiza ruchomości stawów kończyn dolnych u biegaczy średniodystansowych.

Złożoność procesów zakresu ruchów człowieka zachęca do permanentnego poznawania i wyjaśniania mechanizmów i praw, które nimi kierują. Stąd też badania dotyczące zakresu ruchomości ruchu w poszczególnych stawach u człowieka, znajdują się w obszarze zainteresowania przedstawicieli różnych nauk głównie medycznych, biologicznych i antropologicznych. Znajomość tych zagadnień umożliwia między innymi optymalne monitorowanie z jednej strony wpływu uprawiania biegów średniodystansowych na kształtowanie się ruchomości w stawach, prowadzenia leczenia jak również profilaktyki kontuzji w tej konkurencji, a z drugiej strony, uwzględnienie stosownej wiedzy w odniesieniu do ruchomości stawów podczas procesu selekcyjnego do uprawiania tego sportu.

Z literatury przedmiotu wiadomo, że coraz więcej badaczy zwraca uwagę na zależność uzyskiwanej ruchomości w stawach od specyfiki uprawianej dyscypliny sportu.

Badaczy zajmujących się tą problematyką w naszym kraju wśród wyczynowo trenujących zawodników, nadal jest stosunkowo mało, natomiast za granicą zagadnienie to opracowywane jest znacznie częściej.

W ostatnim dwudziestolecu obserwujemy nagromadzenie znacznej ilości nowej wiedzy z zakresu wielu nauk także medycznych i antropologii sportowej.

Praca niniejsza ma charakter wielowątkowy, a tematyka w niej poruszana jest bardzo znaczącym źródłem użytecznych informacji, szczególnie dla trenerów i fizjoterapeutów.

Przeprowadzone przez Autorkę tej pracy kompleksowe badania ruchomości ruchu we wszystkich stawach kończyn dolnych, z uwzględnieniem występowania kontuzji u biegaczy średniodystansowych i szczegółowa ich analiza porównawcza są z pewnością bardzo wartościowe dla osób zajmujących się tą problematyką.

Uwagi szczegółowe do poszczególnych części pracy

W pracy zabrakło spisu treści.

1.Wstęp

Autorka przedstawiła w nim bardzo obszerny i mocno udokumentowany przegląd różnych badań dotyczących zakresu ruchu w stawach. Badacze zajmujący się obszernością ruchu w stawach u biegaczy, koncentrowali się wybiórczo na analizie wybranych stawów: biodrowego, kolanowego i skokowego.

W pracy zwrócono szczególną uwagę, że niektóre ruchomości stawów biegaczy średniodystansowych różnią się od przyjętych norm dla ludzi nietreningujących. We wstępie podkreślono również znaczenie wiedzy, dotyczącej wpływu uprawiania biegów średniodystansowych na kształtowanie się ruchomości w stawach niezbędnej do odpowiedniego leczenia jak również zapobiegania kontuzji w tym sporcie.

Stąd niezwykle ważne jest, aby dokonywano oceny ruchomości stawów kończyn dolnych kompleksowo i w ścisłym powiązaniu z analizą przebytych kontuzji.

2.Cele pracy

Na stronie 5 przedstawiono cel główny i cele szczegółowe pracy. Nie budzą one żadnych zastrzeżeń gdyż ich klarowna treść jest ściśle związana z zagadnieniami, które zostały w pracy wyjaśnione i opisane,

3.Materiał i metody

Przedstawiona do recenzji praca liczy 72 strony tekstu w tym 25 tabel i 9 rycin. Wykaz piśmiennictwa obejmuje 105 pozycji z tego 66 zagranicznych.

Badania przeprowadzono wśród 56 biegaczy i 49 biegaczek średniodystansowych, członków kadry juniorów z województw: wielkopolskiego, pomorskiego, śląskiego, lubelskiego i podkarpackiego. Wszyscy zawodnicy uprawiali ten sport wyczynowo. Wiek badanych oscylował od 16 do 24 lat. Staż zawodniczy wynosił od 0, 5 roku do 19 lat. Badania przeprowadzono podczas zimowych zgrupowań kadry wojewódzkiej juniorów.

W celu określenia ruchomości stawów i zakresu ruchów przeprowadzono następujące pomiary: zginanie stawów biodrowych i ich wyprost, odwodzenie i przywodzenie stawów biodrowych, rotacja zewnętrzna i wewnętrzna stawów biodrowych, zgięcie stawu kolanowego, zgięcie i wyprost stopy w stawie skokowym górnym, supinacja stopy w stawie skokowym dolnym, zgięcie i wyprost w stawie śródstopno-paliczkowym palucha.

Badania powyższe dokonano za pomocą ręcznego goniometru, zgodnie z metodyką podaną przez Zembatego(2002).

Wybór narzędzia badawczego jest trafny ze względu na dokładny opis techniki i norm ruchomości, a także dla jego prostoty i powszechności użycia.

Wśród badanych przeprowadzono dodatkowo wywiady dotyczące historii przebytych kontuzji w obrębie kończyn dolnych, zarówno przed rozpoczęciem trenowania jak i w trakcie kariery sportowej. Uzyskano w ten sposób dane dotyczące : czasu wystąpienia kontuzji ,jej lokalizacji i okresu trwania oraz ewentualnego jej powtórzenia ,a także czynności wykonywanych przez zawodników dla jej zlikwidowania.

Wyniki badań poddano analizie statystycznej , posługując się testem T-Studenta dla dwóch wskaźników struktury ,a dla cech ,których rozkład nie był normalny testem Wilcoxon'a oraz U Manna-Whitnera.

Rodzaj i charakter zastosowanych metod statystycznych dają gwarancję, iż są one prawidłowo dobrane i na ich podstawie można wyciągnąć właściwe wnioski.

Byłoby wskazane, aby Autorka podała źródła dotyczące zastosowania określonych metod statystycznych (str.10).

4.Wyniki badań

Na stronach 11-27 Autorka przedstawiła wyniki swoich badań. Rozdział ten wprowadza nas w istotę zagadnień, ukazując w kolejności:

- zestawienie ruchomości stawów kończyn dolnych biegaczy średniodystansowych z normami zaproponowanymi przez Zembatego (2002).
- porównanie różnic w zakresie kończyn dolnych z uwzględnieniem odniesionych kontuzji, stażu zawodniczego, medalistów mistrzostw Polski;
- porównanie zakresu ruchu prawej i lewej kończyny dolnej w odniesieniu do zdrowych i ciężko kontuzjowanych biegaczy, zdobywających i nie zdobywających medali na mistrzostwach Polski;
- lokalizację kontuzji u biegaczy i biegaczek we wszystkich stawach kończyny dolnej;
- czas trwania kontuzji u kobiet i mężczyzn zdobywających medale mistrzostw Polski;
- lokalizację kontuzji z uwzględnieniem stażu zawodniczego.

Podkreślić należy szczególnie wnikliwą analizę omawianych zagadnień. Autorka w sposób rzetelny i profesjonalny przeprowadziła analizę ruchomości stawów kończyny dolnej w różnych odniesieniach i dzięki temu praca jest źródłem cennych,

użytecznych i interesujących informacji. Szkoda tylko, że Autorka nie zaproponowała własnych norm ruchomości stawów kończyn dolnych dla biegaczy średniodystansowych w tej kategorii wiekowej.

5. Dyskusja

Rozdział ten jest bardzo obszerny i obejmuje 11 stron. Autorka przeprowadziła w nim

dyskurs rezultatów własnych badań z wynikami uzyskanymi przez innych autorów w kraju i za granicą. Dyskusja jest wnikliwa i wyważona. Stanowisko Autorki w tym zakresie jest merytoryczne i wskazuje na dużą wiedzę w zakresie omawianej problematyki.

Sposób wykorzystania materiałów źródłowych oceniam bardzo wysoko. Interpretacja wyników badań własnych jest przedstawiona prawidłowo i sumiennie, a w konfrontacji z rezultatami innych autorów poprawna i refleksyjna.

6. Wnioski

Wnioski sformułowane przez Autorkę są logiczną konsekwencją postawionych celów pracy i trafnym uogólnieniem uzyskanych wyników badań.

Większość z nich ma dużą wartość implikacyjną dla trenerów i fizjoterapeutów.

7. Piśmiennictwo

Zawiera najnowszą literaturę złożoną ze 108 pozycji źródłowych wykorzystanych w pracy.

8. Aneks

Składa się z tabel i rycin, czytelnie i przejrzysto przedstawiających charakterystyki statystyczne oraz wyniki prezentowanych analiz.

Podsumowując powyższe uwagi należy podkreślić, że praca mgr Aleksandry Besz stanowi wartościowy wkład do badań nad ruchomością stawów w kończynie dolnej wśród biegaczy i biegaczek średniodystansowych.

Opiera się ona na oryginalnym materiale źródłowym, który został profesjonalnie i rzetelnie zgromadzony i wnikliwie przeanalizowany, w oparciu o prawidłową metodologię badań. Dzięki temu uzyskane rezultaty dociekań są źródłem wartościowych i użytecznych informacji, które będą niewątpliwie przydatne i wykorzystane w optymalizacji procesu treningowego i selekcyjnego przyszłych biegaczy średniodystansowych.

Bogaty materiał dokumentacyjny, dotyczący ruchomości stawów kończyny dolnej, przedstawiony porównawczo w części dyskusyjnej pracy, będzie z pewnością dobrym odniesieniem dla przyszłych analiz, dla trenerów i fizjoterapeutów. Można stąd wnosić, że prezentowane w pracy wyniki i ich dogłębna analiza staną się znacznym i wartościowym wkładem dla badaczy zajmujących się ruchomością stawów kończyny dolnej w odniesieniu do zawodników wyczynowo trenujących biegi średnie.

Mając na uwadze powyższe spostrzeżenia stwierdzam, że praca mgr Aleksandry Besz spełnia podstawowe wymogi stawiane rozprawom doktorskim i kwalifikuje Doktorantkę do nadania jej stopnia doktora nauk o kulturze fizycznej.

Zwracam się, zatem z prośbą do Wysokiej Rady Wydziału Wychowania Fizycznego Akademii Wychowania Fizycznego im. E. Piaseckiego w Poznaniu o dopuszczenie mgr Aleksandry Besz do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Zichom Gira 7./04/2015

